

Bog daj, de bi se kmalo vse lepo poravnalo, in de bi edinost, prijaznost, mir in sprava povsod kmalo kraljevala!

Matjaž iz močirja.

Spomin na Koroško Bélo in njeno kisle vodo.

Med visoke goré, ki Krajsko od Koroškiga ločijo, je posadil nebeški Stvarnik prijazno dolinico, v kateri Koroška Bela leži. Tù izvirajo, komej 20 stopinj saksebi, štirje studenci kisle vode (Sauerbrunnen), ktera ima, naj jo piješ ali naj se v nji koplješ, neizrečeno veliko zdravilno moč v sebi. Veliko tavžent ljudi, na tem mestu ozdravljenih, hvali Bogá in prepéva slavo kisle vode Koroške Bele!

Kemikarji, preiskavši obstojne dele kisle vode, so nam dali na znanje, de je ona silno bogata mnogih soli in gászov, ki nam jih kisli in rezni okus, in v nos bodeči duh naznanita. Zdravniki iz večletnih skušinj prepričani, pa so poterdili kar so kemikarji našli.

Veliko zdravilno moč Belške kisle vode pa povikša še čisti zrak tega kraja, bistra zdrava voda in natorna lepôta tihe dolinice, kjer rajski mir kraljuje, ki je oslabljenimu truplu toliko krepčalo!

Kterim bolnikom pa pomaga kislá voda, ki izvira iz tukajšnih studencov? — — Z eno besedo: vsim tistim, ki so oslábéli po dolzih boleznih ali po dolgem trpljenji, naj bojo možkiga ali ženskiga spôla — ki so po eni ali drugi poti veliko kerví zgubili, ktere je dolgo terpeča driska ob moč pripravila, ktere bledica (Bleichsucht) ali beli tók mami, ktere otožnost (Hypochondrie) tare, kterih želodec in čeva so oslábéle, de ne kuhajo ali bavijo jedil, kakor je práv i. t. d. Vsim tedej, kterim moči manjka.

Ker ima pa kislá voda veliko okrepčajoče moči v sebi, vsak sam lahko previdi, de Belška kislá voda ne tekne in de je clo škodljiva takim, ki kri pljujejo, ki imajo nagnjenje k pljučnim in k prisadnim boleznim sploh, in ki imajo veliko kerví.

Zatorej je treba — kakor pri vsaki bolezni — de se bolnik poprej s svojim zdravnikom poméni: ali je prav, de gré v Belo kislá vodo pit in se kopat, ali ne.

Ako je pa zdravnik spoznal, ljubi prijatelj, de je tvoji bolezni kislá voda tečna, pojdi brez odlašanja tû sém pomoči iskat! Prepričal se boš, de boš tû v 4 tednih več dosegel, kot pol léta z drugimi zdravili, zakaj tukaj je toliko zdravilnih pripomočkov zedinjenih, de boš od dneva do dneva veči poboljšanje čutil, če ti je le še pomagati.

Marsikterimu bo zraven tega še posebno to vseč, de v Koroški Beli ne najde take baharije in prevzetnosti, kakor je v nekterih družih toplicah — tukaj je vse bolj po domače, pa práv prijazna in dobra postrežba v vseh rečéh, česar sim se sam prepričal.

Dr. Bleiweis.

Slovenski jezik v starih časih.

Pri zdanjim poganjanji za slovenšino bi utegnili tudi práv priti, de se opomni, koliko je slovenski jezik pri nekdanjih Nemcih veljal, in koliko je pri njih číslan bil. De bi se bila slovenšina kje posebno pisala, tega sicer ni najti; de se je pa v vladarskih rečéh govorila, je gotovo spričano.

V šolskih bukvah: „Zgodbe Krajskiga vojvodstva“ (Geschichte des Herzogthums Krain etc.) stran 25 se bere, in spodej je več spričevanj napeljanih, de: Slovenski vojvodi, ako so bili ravno nemške kerví, so mogli, ker so slovenski narod namestovali, v slovenskim jeziku celò pred cesarskim sodnim stolom in v nemških velikih zborih razglasiti, kar so imeli povédati.

Valvazor v VII. bukvah stran 394 piše, in

drugod je tudi znano, kakó so se nekdanji vojvodi na Koroškem stavili. Godilo se je vse na lepim polji pri Gospej sveti (Saalfeld), dve uri od Celovca. Tam je sedel na okroglim kamnu kmet, in krog njega je vse ljudstvo zbrano bilo. Prihodnji vojvoda je prišel, spremljen od vitezov in zlahtnikov, in kmečko oblečen; spredej je šel med dvéma bandercama Goriški knez, in zraven so črniga vola in medliga konja peljali. Kader na okroglim kamnu sedéči kmet noviga vojvoda ugléda, zapraša v slovenskim jeziku: „Kdo je ta, ki tako krasno semke stopa?“ Ljudstvo odgovori: „Deželni vojvoda je.“ Kmet praša dalje: „Je pa tudi pravičin sodnik, oskerbnik prida in sreče naše dežele in prostosti naše? Je tudi varh kersanske vére, vdóv in sirot?“ Vojvoda je mogel obljubo storiti, de si bo za pravico vse prizadél, akoravno bi pri tem takó obožati mogel, de bi se mogel slabe živine, kakor sta vol in konj, poslužiti. Kmetu je bilo potem 60 vinarjev za odkupšino danih, tudi tisto dvoje živinče in vojvodova obleka, in njegova hiša je bila davkov prosta. Na to je kmet udaril vojvoda na levo lice, mu je priporočil, de naj bo pravičin sodnik, je šel s kamna in s svojim konjem in volam preč. Novi vojvoda pa je stopil na kamen, je švigal z mečem krog sebe po zraku, in je ljudstvu obljubil dobre in prave sodbé. Zdaj je šel v cerkev bližnja s. Petra, in po opravljeni božji službi je bil po vojvodsko oblečen in je nato zlahtnike pogostoval. Je jezdit dalje čez polje, se je vsedel tam na kamnitin stol, deželi pravice poterdil in posestva delil. Nasprot mu je pa ljudstvo pokoršino in zvestobo obljubilo. Vse se je sklenilo z božjo službo v cerkvi Gospé svete. Takošno opravilo je vpeljal vojvoda Ingvo konec osmiga stóletja, in zadnjič se je godilo, ko je bil avstrijski Nadvojvoda Ernest v létu 1414 Koroški vojvoda postavljen.

P. Hieinger.

Istrijski Slovenci

med Teržaškim in Reškim morjem.

(Nasledba 15. lista.)

Na piru, ali na obedu so naj prvič v hiši neveste; pri tem veselji so trije poglavarji, ktere morajo vsi spoštevati in brez njih pripuščenja ne sme nobeden nič storiti; toliko oblast imajo, de če hoče eden plésati, ali vùn iz hiše iti, mora iti k starašinu (starimu svatu), se odkriti in mu reči: „S pripuščenjem“, — stari svat mu odgovori: „Pokri glavo svojo spoštovano neka govorijo usta tvoje pošteno“. Za tem se sme on, ki prosi, pokriti in kar če prositi. —

Trije poglavarji tedej so na piru; prvi je hišni oče, imenovan „domaćina“; drugi je poglavar poslanih, imenovan „stari svat“, in tretji je njegov namestnik in pomagač, imenovan „nastácija“.

Domaćina je star, pošten mož od nevestnih svatov; stari svat in nastácija pa sta žennove strani.

Domaćina je poglavar mize, pa samo za malo časa; kakor pride čas obéda, on vse svate pokliče in jih stavlja v réd okoli mize; ženina in nevesto stavi na sredo, takó, de eden drugimu v lice gledata. Potem pogleda, če ni kter nepoznan med njimi, ali pa tak, kteri ni vreden taciga družtva; zatem se odkrije, se prekriža in blagoslovi mizo, govoreč: „Kakó naš Spasitelj Isukarst blagoslovio je pet kruhah i dvi ribice za nasititi lačna množstva u pustinji, tako umiljeno prosimo našiga milosardnoga Otca nebeškoga, da se dostoji blagoslovjati danes sve one jistbine, koje donešene budu na ovu tarpeču; u ime Otca, i Sina, i Duha svetoga;“ — in vsi odgovorijo: „Tako budi“. —

Zdej se vsi vsédejo na svoje mésta, nobeden pak se ne podstopi kaj jésti, ali tudi samo se dotakniti, kolikor časa domaćina ne da znamenja; vsi molčeči gle-